

B2-páholy

Bornemissza Péter Magyar Elektráját olvasom. Előljáró beszédében – ne felejtjük el, hogy a reformáció korában született a Szophoklész-átirat, mely kor nemigen melengette kebelén a színházat, mint a képmutatás, színlelés, hazug megjelenések kitüntetett formáját – a szerző finoman, talán nem is annyira finoman, mentegetőzik rossz elfajzása miatt, mármint, hogy drámát írt-fordított, és próbálja magyarázni, milyen hasznossággal is bírhat korában, avagy minden korban, egy drámai mű. *„Nem ok nélkül, tisztelendő uraim, az ily mulatságot a régi bölcs jámborok gondolták, kit a pogányok is igen gyakoroltak. Mert ők is esmérték Istennek bűn ellen való haragját és az gonoszokon való átkát. Mikor azért az pogány bölcsek látnák embereknek jóra való tunya voltukat és szófogadatlanóságukat, ez játékszín alatt őket oktaták, és Istennek haragjából kivonták. Azért most is az keresztények is jó okkal megtartják, mert az mostani keresztények, nemkülönben mint az pogányok, minden gonoszságban telhetetlenek. Senkivel semmit nem gondolnak, prédikáción szunnyadnak, az olvasáson eltunyulnak. Hogy azért jóra gerjesszék, és Istennek rettentés ostorát a bűn ellen megesmerjék, nemcsak szóval, de ugyan szemlátással vonsszák. Mert mikor az ember az ily játékot nézi, szívében felbuzdul és Isten haragjátul megrögtten.”*

Mármost, mi dolga lehet ma egy drámaírónak, mi dolga lehet egy drámának? Isten haragjátul megrögttenteni talán mégse, lelkében felrázni a nagyérdeműt talán mégse... de hogy dolga csak van, az bizonyos. A debreceni Deszka Fesztiválon módomban volt tucatnyi új, vagy újrájatszott magyar darabot színpadon látni. És eltűnődni azon, mit is akarnak ma az írók, drámaírók a színpadtól, miért, mivel akarnak azon jelen lenni, mi dolguk van ott. A sok „nem tudom” mellett nyilvánvalónak tűnhetik az akarat, hogy azzal szembesítsék a nézőtérén ülőket, ami az övék, azzal, amik, akik, akár akarják, akár nem. A legkevesebb metaforizáltság nélkül. Ez pedig a lét könnyűsége helyett a lét semmissége. Ez így, persze, túl egyszerűnek és ugyanakkor elnagyoltnak tűnhet fel. A mai magyar dráma egy drámaiatlan, elformátlanodott korban akar megmutatkozni, amelyben íródik, elformátlanodva, és megmutatni, akiknek íródik, erősen elrajzolva. Hívhatjuk ezt posztmodern kornak, a megírás aktusát posztmodern helyzetnek. Nincsenek nagy konfliktusok, nincsenek nagy drámai ívek, nincs, mert nem lehet, katarzis a darabok végén. Ahhoz jelentős értékeket kellene felmutatnia ezeknek a műveknek, illetve, jelentős értékvesztésig kellene eljuttatni a cselekményt, már, ha klasszikus értelemben cselekményről beszélhetünk a művek többségében. A mai magyar dráma kerüli a hősöket, ahogy mindennapi életünkben is tragikusan hiányoznak a hősök. Kerülnek bennünket a hősiesség pillanatok. Amik miatt talán érdemes lenne. Amikre érdemes lehetne visszaemlékezni. Amiket érdemes volna beemelni a drámai szituációba. Nincsenek felfedezések se, mert minden megtörtént már, ami megtörténhetne még, minden megírva, megmutatva volt. Ezáltal életünket ironikus megtapasztalással tudjuk csak szemlélni, legjellemzőbb értékünk, amivel bírunk, a hiány. Ennek megjelenése a színpadon – dráma. A töredékesség. A töredékesség megjelenése a színpadon – forma. A hiány töredékes formája lenne a mai magyar dráma. Talán. Lehet. Az alaktalanság módozatai keresik helyüket egy alakját nem találó korban. Ez valójában érdekes is, izgalmas is. Így lehet, hogy *mikor az ember az ily játékot nézi, szívében felbuzdul és vagy megriad saját magától, vagy jót röhög saját magán, vagy megundorodva fordul el saját magától, vagy érdeklődéssel kezdi el figyelni saját magát.* Valami mindenképpen (meg)történik veled, akár akarja, akár nem, valami, ami hiánydramaturgiájával, töredékformáiban, valójában mégis a zsigereibe markoló. Ahogy minden korban, mindig máshogy... S ha ez így van, akkor helyben vagyunk. Helyén van az új magyar dráma. Mentegetőzésre nincs ok.

Zalán Tibor

NAPÚT

Irodalom, művészet,
környezet

XIII. évfolyam 3. szám

A Cédrus Művészeti Alapítvány megbízásából kiadja a Napkút Kiadó Kft. Megjelenik évente tízszer.
Főszerkesztő: **Szondi György**. Szerkesztők: **Bába Szilvia** (művelődés), **Babics Imre** (vers),
Balázs Géza (nyelvművelés), **Bognár Antal** (évkönyv), **Borbély András** (próza), **Elek Szilvia** (zene),
Kovács Ildikó (szöveggondozás), **Prágai Tamás** (dokumentum), **Sebeők János** (környezet),
Szondi Bence (törvélyszerkesztés), **Vincze Ferenc** (műbírálat), **Wegner Tibor** (művészet).
Szerkesztőségvezető: **Szondi Eszter**. Terjesztés: **Németh Lóránt**.

Napút-kör: **Csűrös Miklós, Doncsev Toso, Gráfik Imre, Hankiss Elemér, Dr. Koncz Gábor, Radnóti Zsuzsa, Rakovszky Zsuzsa, Szörényi László** (tiszteltbellei konzulensek).

Alapította: **Masszi Péter**. Lapterv: **Gosztola Gábor**.
Szerkesztőség: 1014 Budapest, Szentháromság tér 6. mfsz. 29. • Telefon/fax: (1) 225-3474 • Mobil: (70) 617-8231
E-mail: napkut@gmail.com • Honlap: www.napkut.hu

A Cédrus Művészeti Alapítvány adószáma: 18110661-2-41

Nyomdai kivitelezés: Érdi Rózsa Nyomda. Terjesztés: a Hírker Zrt. és az NH Zrt. ISSN: 1419-4082

B2-páholy

Zalán Tibor tárcája borítóbelső

Teátrumközel

Radnóti Zsuzsa: A drámai fordulat. 3

Gerold László: Az állami cenzurától
az utcaszínházig 11

Pozsgai Zsolt: Naplopók 28

Tömörny Márta: Szent László királyrul ének 45

Fodor Ákos: Tárgyilagos lelkesedés;
Gyermekdal; Egy kérdés; Minifabula;
Satu; Impromptu; Morálmínimum;
N. N.; Élet-kép 56

Vasadi Péter: Jelen idő; Siker. 58

Csokonai Attila: Kapom, nem lopom a napot;
Aroma retrotura 60

Simek Valéria: Hegyoldalon; Állj meg 61

Győri László: A régi szép idők; Mércse;
Katafalk; Emlékmű 62

Tárlat

Stefanovits Péter munkái
(színes melléklet)

Téka

Fesztbaum Béla: Hegedűs Gyula 65

Druzsinn Ferenc: Tömörkény István színművei 70

Miklóssy Endre: Madách drámaelmélete 81

Király Nina: A színész ösztöne + technika . . . 92

Dokumentum

Király Gyula: A színházlátogató archívumából 94

Kovács Katáng Ferenc:
A kétezer-tizedik évben 98

Hetedhét

Ireneusz Iredynski: Néma
(Nagy Viktória fordítása) 101

Ruszin népballadák
(Vári Fábrián László fordításai) 107

Ablak

Bognár Antal: Jövendőlátótárs
(Hubay Miklós: „Aztán mivégre
az egész teremtés?”) 111

Lukáts János: Büntetlenek
(Borbély László: Büntetlenek) 112

Birtalan Ferenc: A 38-as villamos;
 Fekete ég. 114
 P. Papp Zoltán: Testamentum; Kései prelúd . 115
 Debreczeny György: Sokáig álmodtam
 ezt a verset 116
 Gutai István: Gyászmise Hedvigért 119
 Juhász József: Az üzlet 122
 Bartusz-Dobosi László: A törzsvendég. 124
 Marafkó László: Sejtelmek a mindenségről . 126

E számunk szerzői. 129

Illusztrációk

Stefanovits Péter munkái
 10, 44, 80, 91, 100, 121

Melléklet

Káva Téka - Napút-füzetek 53.

Szalai Lajos: Fordításkritikai kalandozások

A Napkút Kiadó könyvheti újdonságai:

- Bárdos Attila: *Tangens* (haikuciklus)
- Draskóczy Ágnes: *Örvény* (verseskötet, Miske Emő illusztrációival)
- Erdélyi István: *Finnugorok és indoeurópaiak ősei a régészet fényében* (Ómúltunk Tára 7.)
- Erdődi Gábor: *A faun örök szerenádjá* (verseskötet)
- Hódolat és hódítás* (A trubadúrköltészet remekei, ford. Báthori Csaba)
- Jász Attila: *Isten bőre* (verseskötet)
- Kántás Balázs: *Orfeusz* (verseskötet)
- Kemény Zsigmond: *Gyulai Pál* (regény, Remekírók Retró 3.)
- Lászóffy Csaba: *Az éden kényszerképzete* (kisregények)
- Magyar kulturális kalauz* (szerkesztők: Bognár Antal, Szondi György)
- P. Papp Zoltán: *Érzékkövek* (verseskötet)
- Suhai Pál: *Bábeli adományok* (levelek, esszék, kritikák)
- Dragan Velikić: *A Bréma-ügy* (regény, ford. Bognár Antal)

NAPÚT

Irodalom, művészet,
 környezet

XIII. évtolyam 3. szám

Teátrumközel

**VÉGTELEN MÚZEUM
 (RÉSZLET)**

E számunk képzőművész vendége, Stefanovits Péter készít grafikákat, festményeket és installációkat, ugyanígy (Elekes Károllyal) remekelt már kazettás mennyezetet, kápolnai szekkót is. Művészeti stílusa klasszikus és avantgárd hagyományokat ötvöz. A Munkácsy-díjas művész munkásságát idén március 15-én a Magyar Köztársaság Érdemes Művésze-díjjal ismerték el. Gratulálunk!